

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

<i>ПЕЛЕНІЄНЕ А.</i> ПОЛІКУЛЬТУРНА ОСВІТА УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У ЛИТВИ.....	264
<i>ПЕРМІНОВА Л.А.</i> УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЯК ЗАСІБ САМОВИРАЖЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОЇ ОСОБИСТОСТІ	265
<i>ПОКАЛЮК В. М.</i> ДОКУМЕНТИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ПРОБЛЕМ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ.....	268
<i>ПОСТРИГАЧ Н. О.</i> ІМПЕРАТИВ ЯКОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ ТУРЕЧЧИНИ	270
<i>ПРИМАКОВА В.</i> ОСВІТА УКРАЇНЦІВ ЗА КОРДОНОМ ПІД ЧАС ВІЙНИ: НА ПРИКЛАДІ ЛИТВИ.....	273
<i>ПРОДАН О.В., ПОПОВИЧ О.М.</i> СИСТЕМА РОБОТИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРОФЕСІЇ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	274
<i>РЕНДЗЕЙ В.М., ФЕНЧАК Л.М.</i> ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК УМОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	277
<i>РЕПКО І.П., КАТРЕЧКО А.С.</i> ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК СКЛАДОВОЇ САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ.....	281
<i>РЕПКО І.П., КОЛОМІЄЦЬ Я.М.</i> КРЕАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЗАСІБ І УМОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	283
<i>РЕШКО В. Й., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i> ГЕОГРАФІЧНІ КАРТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ КАРТОГРАФІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ	285
<i>РИБІНЧУК Г. В.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ.....	288
<i>РОМАНЮК М.В., ЛАЛАК Н. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	290
<i>РУДНИЦЬКА А.М.</i> ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧІВ УНІВЕРСИТЕТІВ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА	293
<i>РУСИН Н.М., ТРИКОЗ В.І.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З РОДИНОЮ ПО РОЗВИТКУ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	295
<i>РУСИН Н.М., ЧЕХ Н.М.</i> РАННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЧЕРЕЗ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ЗІ СВІТОМ ПРОФЕСІЙ.....	297
<i>САВКА Я. А., МАЙБОРОДА І. Е.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО- ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	299

повідати про свою професію, організувати екскурсії на підприємства, спільно з дітьми брати участь у заходах, спрямованих на ранню профорієнтацію.

Таким чином, рання профорієнтація дітей дошкільного віку спрямована на освоєння ними світу професій і реалізацію своїх можливостей у різних видах праці та творчості. Усе це дасть змогу на наступних вікових етапах аналізувати різні сфери професійної діяльності й упевненіше почуватися у виборі професії, а отже, - і успішніше соціалізуватися в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Залялілева Д.Р., Шафікова Л.І. Реалізація профорієнтаційної програми в дитячому садку як перша сходинка до визначення свого місця в сучасному суспільстві // Виховання і навчання дітей молодшого віку. 2015. № 5. С. 18-19.
2. Баранова Н.О., Гугуман Т.В., Попова В.Ф., Романенко О.Г. Ознайомлення дошкільнят з професійною діяльністю дорослих // Молодий вчений. 2015. № 7. С. 731-734.
3. Турова І.В. Методична модель формування готовності майбутніх педагогів дошкільної освіти до математичного розвитку дітей // Вісник Красноярського державного педагогічного університету ім. В.П. Астаф'єва, 2017. № 4. С. 186-193.
4. Антонова М.В., Гришнієва І.В. Рання профорієнтація як елемент соціально-комунікативного та пізнавального розвитку дітей дошкільного віку // Сучасні наукові технології. 2017. № 2. С. 93-96.

»

**САВКА Я. А.,
МАЙБОРОДА І. Е.**

Мукачівський державний університет, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Проблема розвитку творчих здібностей і творчої активності в молодшому шкільному віці є надзвичайно актуальною оскільки дитинство є єдиним періодом життя людини, коли творчість стає універсальним і домінуючим способом існування. Відповідно про-

відною психолого-педагогічною проблемою є створення сприятливих ефективних умов, які б стимулювали і спрямовували розвиток особистості.

Розвиток художньо-творчих здібностей учнів початкової школи на уроках образотворчого мистецтва вивчається в аспекті проблеми творчої діяльності, яка пов'язана зі сприйняттям творів мистецтва, їх творчим і нестандартним виконанням, втіленням власних здобутих уявлень і вражень у творчих роботах. Під час художньої діяльності здійснюється важливий розвиток художньо-естетичних здібностей молодших школярів.

Роль образотворчого мистецтва як одного з потужних засобів розвитку творчих здібностей, естетичної свідомості, образного мислення особистості висвітлюють у своїх працях дослідники Р. Арнхейм, Л. Масол, В. Кузин, В. Томашевський та ін. Б. Ананьєв, Л. Любарська, Т. Шпікалова відзначають, що уроки образотворчого мистецтва є унікальним навчальним предметом, які надають дітям безліч можливостей творчо самореалізовуватися, розвивати творчі здібності, асоціативно-образне мислення, творчу уяву, фантазію, пізнавально-творчу активність.

Провідним методичним прийомом у роботі з молодшими школярами є гра. В системі дитячих ігор художня гра, гра уяви, гра – фантазування – це дієвий та специфічний вид дитячої діяльності, що займає місце між власне грою з одного боку і дитячою художньою творчістю з другого. Сутність художньо-ігрової діяльності, спрямованої на розвиток емоційно-почуттєвої сфери молодших школярів, полягає в можливості імпровізувати і творити не стільки з орієнтацією на результат, скільки для насолоди вільним виявленням сил.

Наприклад під час ознайомлення з виражальними засобами образотворчого мистецтва ігрові методи навчання дозволяють дітям засвоїти нові характеристики кольору, лінії, плями, крапки в експериментальній діяльності. Так, у грі-експерименті з кольорами діти відкривають таємницю народження нового кольору, ознайомлюються з відтінками, гармонійністю кольорів, знаходять зв'язок між кольором та настроєм. У процесі такого ознайомлення з кольором у дитини розвивається асоціативно-образне мислення, уява і творчі здібності.

Під час ознайомлення з творами мистецтва гра допомагає молодшим школярам «увійти» в картину, вдихнути аромат осені, послухати шелест листя, насолодитися смаком медової груші, пробігти у гущавину лісу або піднятися на крилах птаха високо в небо.

Під час розглядання природи гра вводить дітей у царство предметів та допомагає побачити. Якщо гра проходить у формі «Гість у сту-

дії», то діти виконують роль гостинних господарів: вітають гостя, роблять компліменти, запрошують для відображення у малюнку тощо. У компліментах проговорюються якісні характеристики предмета: колір, форма, величина тощо. Наприклад, перед процесом малювання гарбуза діти зустрічають його у студії грою «Зроби комплімент». Згідно з умовами гри, діти висловлюють компліменти за схемою, що починається зі звертання: «Ах, шановний пане Гарбуз, який ви ...». Далі діти по черзі висловлюють компліменти словами-описом пана Гарбуза (сонячний, великий, духмяний, круглий, щокатий тощо). Такий підхід до опису натури дозволяє в емоційно піднесеній формі розглянути особливості предмета, використовуючи органи сприйняття (дотик, слух, нюх, смак, зір), а також фантазію. Це допомагає встановити нові асоціації у сприйнятті навколишнього світу. Окрім цього, такі ігри виводять дітей на рівень імпровізації, що сприяє ефективному саморозвитку творчих здібностей. У процесі входження в образ гра дозволяє перетворитися дитині на будь-якого персонажа та обіграти його. Ця гра має імітаційний характер, але дії в ній збагачуються особистісним відчуттям ролі, фантазією дитини та емоційним настроєм [1].

Діти дуже добре сприймають ігри на образотворчу тематику: «Загадай – ми відгадаємо», «Що спочатку, а що потім?», «Магазин», «Овочі і фрукти», «Хто де живе?», «Знайти дерево за назвою». А гра «Допитливий капелюх» дає можливість учням психологічно комфортніше відповідати на несподівані запитання «допитливого капелюха», що несподівано опинився у них на головах ніж на запитання вчителя. Наприклад: «Який вид образотворчого мистецтва належить до графіки?», «Якими матеріалами й інструментами користується художник графік?», «Який характер можуть мати лінії?» та інше [2].

Пояснення вчителя під час проведення гри має бути лаконічним і зрозумілим, пробуджувати інтерес. І чим молодші учні, тим доцільніше не тільки пояснювати, як грати, а й показувати, як це робити. (Зрозуміло, участь вчителя залежить від змісту гри). Наприклад, гру «Відгадай», мета якої – розвиток зв'язного мовлення, вміння точно й коротко описати предмет, доцільно почати з розповіді-зразка, щоб діти зрозуміли, як розповідати про характерні ознаки предмета який будуть малювати.

Отже, творча активність школярів на уроці не виникає сама по собі, її треба стимулювати, створити відповідну атмосферу. Найефективніший прийом щодо цього – застосування гри, ігрових ситуацій, завдяки яким значно зростає інтерес дітей до навчання, що сприяє розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів.

Список використаних джерел

1. Белкіна Е. Від подиву до творчості. Естетичне виховання дітей дошкільного віку засобами образотворчого мистецтва / Е. Белкіна // Мистецтво та освіта. – 2003. – № 2. – С. 12–18.
2. Капітула Г.М. Формування творчої особистості засобами образотворчого мистецтва / Г.М. Капітула // Мистецтво та освіта. – 2018. – №9 (117). – С.30-34.

»
САВКА Я.А.,
ФЕНЧАК Л.М.

Мукачівський державний університет, Україна

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Основою нової освітньої парадигми є формування компетентної особистості. У Державному стандарті початкової освіти компетентність визначена як набута в процесі навчання інтегрована здатність особистості, що складається із знань, досвіду, цінностей і ставлення, які можуть цілісно реалізовуватися на практиці. У контексті нашого дослідження компетентність – це цілісна здатність, яка поєднує у собі властивості особистості та індивідуальний досвід набутий у навчанні й діяльності, що потрібний для виконання певних дій та вирішення проблем у різних сферах життя. Варто зазначити, що поняття «компетентність» включає в себе такі складові – знання, цінність, діяльність [1].

В Концепції «Нова українська школа» соціальна компетентність трактується як здатність до співпраці задля певного результату та уміння досягати компромісів. Відмінність у поглядах науковців на сутність поняття «соціальна компетентність» спонукала нас до його детального аналізу, при цьому важливо проаналізувати найбільш вживані категорії для формулювання загального визначення поняття «соціальна компетентність».

На основі узагальнення різних підходів та ключових смислових одиниць ми розглядаємо соціальну компетентність як інтегративну здатність особистості, яка формується в результаті соціалізації та є системою, що включає в себе мотиви, цінності, соціальний досвід, здібності, знання та навички особистості, цілісність яких за-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>